

ERDÉSZETI LAPOK

LXXVII.
ÉVF.AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET
K Ö Z L Ö N Y E9.
FÜZET.

KIADJA AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Megindították 1862-ben WAGNER KÁROLY és DIVALD ADOLF

Felelős szerkesztő és kiadó:

DR. ING. MIHÁLYI ZOLTÁN

Főszerkesztő:

BIRÓ ZOLTÁN

Megjelenik minden hó 15-én.

Előfizetési díja: egész évre 24 P, erdészeti altiszteknek 12 P.

Az Országos Erdészeti Egyesület tagjai a tagdíj fejében kapják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapesten, V., Alkotmány-utca 6 sz. II. emelet.

(Tavbeszélő: 123-722.)

Krónika

1. A vadászati törvény revíziója.

Egyesületünk esztergomi közgyűlése újból foglalkozott a vadászati adminisztráció kérdésével s ebben az ügyben felterjesztés is ment a földművelésügyi miniszter úrhoz.

Ma a vadászat kérdésének ezt az oldalát legfeljebb futólag kívánjuk érinteni, ellenben újból a nyilvánosság elé akarjuk hozni azt a kérdést, amit néhány évvel ezelőtt egész cikksorozatban tárgyaltunk: a vadászati törvény revízióját és a vadkár kérdés rendezését.

Véleményünk szerint elérkezett a tizenkettedik óra.

A kérdés legutóbb már a felsőházban is szóba került s annak egyik igen komoly tényezője, Fischer Béla, Baranya vármegye ny. alispánja tette szóvá saját helyszíni tapasztalatai alapján a túltenyésztett nagyvad által okozott igen jelentős károk rendezésének a kérdését.

Feltétlenül sürgősnek és szükségesnek tartjuk azt, hogy az egész vadászati jog kérdését még a mostani képviselőház rendezze.

Egyáltalán nem tartjuk kívánatosnak, sőt nyíltan megmondjuk, hogy az egész vadászat ügyére határozottan veszedelmesnek tartanók, ha ennek a kérdésnek a rendezetlensége egy, a titkos választójog alapján kiírandó választáson kortes-eszköznek lenne felhasználható.

Bennünket, akik magunk is jelentékeny részben bérelt területeken vadászunk, ez a körülmény egyáltalán nem tesz egyoldalúvá a másik érdekelt fél, a bérbeadó, illetőleg a vadkárt szenvedő kívánságaival szemben.

Mert valljuk és pedig meggyőződéssel azt, hogy csak a kölcsönös érdekek teljes méltánylásával lehet ezt a kérdést megfelelően rendezni.

Véleményünk szerint az alkotandó új törvénynek vagy akár novelláris intézkedésnek is a következő öt lényegbevágó kérdést kell rendeznie.

1. A vadászati jog és annak gyakorlása.
2. A községi területek vadászati bérének fölhasználása.
3. A vadászati tilalmi idők kérdése.
4. A vadtenyésztéssel kapcsolatos kérdések és
5. a vadkárok kérdése.

Nem akarjuk érinteni sem a vadászati törvénynek azt a rendelkezését, hogy a vadászati jog a földtulajdonnak elválaszthatatlan tartozéka.

A jog gyakorlása tekintetében nem térhetünk el attól a nemzetközi felfogástól és gyakorlattól sem, hogy a vadászati jog gyakorlását maga az államhatalom bizonyos illetékek lerovásától teszi függővé.

Nem tudjuk azonban osztani azt a felfogást, hogy a vad „res nullius“, mert hiszen tudunk eseteket felhozni, amikor a vad állandóan ugyanazon a területen ugyanannak a birtokosnak a tulajdonán tartózkodik.

Véleményünk szerint a bekerített vadaskertben vagy a több ezer holdas, megszakítatlanul összefüggő birtok nagyobb részén élő vad, ha mozgásában nincs is akadályozva, mégis tartozéka a birtoknak.

Tartozéka azért, mert az egyik esetben a kerítés akadályozza abban, hogy a birtok területét elhagyhassa; a másik esetben pedig azért, mert a birtokszéleken tartózkodó egyedek kivételével a birtok területét *tényleg* nem hagyja el, bár erre a lehetősége megvolna.

Lehet, hogy ezt az elgondolást a római jog keretébe és a vadászati törvény eddigi fölfogásába beilleszteni nem tudjuk.

Véleményünk szerint azonban az orvvadászat kérdését helyesen elbírálni csak ilyen alapon lehet.

Mert ha felteszem, hogy valaki vadászjegy nélkül, idegen területen vadat lő és azt elviszi, csak azt a felfogást tudom helyesnek elfogadni, amelyik az eljárást háromszoros bűncselekménynek minősíti, és pedig

1. jövedéki kihágásnak, a vadászjegy hiánya miatt,
2. a vadászati jogon esett sérelemnek, mert a terület tulajdonosát elütötte a vadászati jognak személyesen vagy más által való gyakorlási lehetőségtől és az ezzel járó élvezettől vagy bevételtől és
3. közönséges lopásnak, mert az illető területén lőt vadat el is vitte.

Lényegében ezzel az elgondolással tudom megmagyarázni és legjobban igazolni a kisbirtokok együttes vadászatának a szükségességét.

Ezeken a területeken ugyanis a vad és pedig akár apró, akár nagyvad, nemcsak napról-napra, de a reggeli vagy esteli időben különösen igen rövid időközökben más és más tulajdonosnak a földjén tartózkodik és táplálkozik.

Véleményem szerint ebben az esetben sem „res nullius“, mert hiszen még a kisebb község határokban is a vad legnagyobb része állandóan a határon belül tartózkodik.

Lényegében tehát a közösség tulajdona.

Az önálló vadászterületek legkisebb nagyságáról lehet ugyan vitatkozni, mert hiszen, ha a terület alakja kedvezőtlen a 200 kat. holdas területen akárhányszor hasonlíthatatlanul több a váltó vad, mint az állandó vad.

Ugyanezt a kérdést természetszerűleg föl lehet vetni az 50 holdnál nagyobb birtokok egyesülésének a tárgyalásánál is.

Nem tartanám azonban célszerűnek, hogy az eddigi gyakorlat megváltoztatását még csak kívánjuk is.

Mert legjobb esetben is a területhatárok felemelését kívánhatnók; már pedig minden olyan törekvés, amelyik az eddigi törvénnyel szemben jogfogyasztást jelent, csak megnehezítené az új javaslat vagy novella síma letárgyalását.

A második igen fontos kérdésnek tartom a községi területek vadászati bérének a megállapítását és felhasználását.

Vegyük előre a bér megállapításának a kérdését.

Akár vadászati, akár gazdasági, akár természetvédelmi szempontból nézem a kérdést, csak helyeselni tudom azt, hogy a bérletek időtartamát a kormányzat az újabb időkben lehetőleg hosszabb időre iparkodik kitölteni.

Nemesak azért helyeslem, mert így minél ritkábban kerül a sor az utolsó esztendőben szokásos „mindent kilövésre“, de azért is, mert a vadászterületek értéke és megfelelő bére csak hosszabb tartalmú bérlet mellett alakulhat ki mindkét felet megnyugtató módon.

Véleményem szerint azonban ma, amikor a vad védelmére, etetésére, tenyészanyag kihelyezésére stb. kormányzati intézkedések vagy hatóságilag megállapított szerződési feltételek kötelezik a bérlőt, nem helyes dolog a bérosszeget egyenlő és változhatatlan tételben megállapítani.

Mert megfelelő gondozás mellett megtörténhetik az, hogy az olyan terület, amely a bérlet első évében csak néhány száz pengő értékű lőtt vadat ad, a bérlet további folyamán ennél négy-ötszörte nagyobb értéket szolgáltat a bérlőnek.

De megtörténhetik az is, hogy járvány vagy kedvezőtlen időjárás következményeképpen újabb 1—2 esztendő mulva ez az érték megint $\frac{1}{4}$ -ére, $\frac{1}{5}$ -ére esik vissza.

Ezért célszerűbb volna a vadászati bért két részre osztani és pedig egy határozott összegben megállapított

tételre, ami a vadászati jog ellenértékét alkotná és egy másik változó részre, amelyik az illető évben elejtett vad mennyiségéhez igazodnék

Kétségtelen ugyan, hogy a vadászat, illetőleg a vadászbérlet nyers pénzügyi mérlege még ma is a legtöbb helyütt nem jövedelmet, de terhet jelent a bérlőkre nézve.

Mihelyst azonban a lelövással járó élvezetet is számításba vesszük, amit legutóbbi szakértői vélemények alapján már bírói ítéletek is értékelték és amit egyes apróvadak területeken különösen külföldiek részére igen magas áron értékesítettek, akkor a vadászterületeknek sokkal nagyobb része esik a „jövedelmező bérlet“ fogalma alá.

Mivel pedig úgy a lőtt vad értéke, mint ez a bizonyos élvezeti érték is a lőtt vagy lőhető vad számával emelkedik és fogy, egészen érthetőnek találnám, ha a területtulajdonosoknak jutó összeg másik része is ezeknek a figyelembevételével emelkednék vagy csökkenne.

Véleményem szerint az ilyen megállapodás csökken-tené az igen sok kiscgazdánál a vadászattal szemben tapasztalható ellenszenvet, mert hiszen tudná, hogy a szaporodó vadállomány az ő részükre is szaporodó bérjövedelmet jelent.

Semmiesetre sem tarthatom helyesnek azt, hogy a vadászból befolyó jövedelmet minden megkülönböztetés nélkül egyszerűen a község háztartási szükségleteinek a fedezésére fordítsák.

A vadászati bér ellenértéke a vadászati jognak és az elejtett vadnak.

Mind a kettő, minden esetben a birtokosokat illeti és nem a község valamennyi lakosát.

Készséggel el tudnám fogadni azt a megoldást, hogy az állandó tételben megállapított berrészlet 15—20%-a egyszerűen a községet illesse azért, mert a vadászat bérbeadásával a bér behajtásával és elszámolásával járó teendőket végzi.

A bér többi része azonban föltétlenül a földtulajdonosokat illeti.

Ennek az elszámolása tekintetében is tennék bizonyos különbségeket.

Az elejtett vad mennyisége szerint változó részét a bérleti összegnek úgy fogom fel, hogy ez ellenértéke annak az élelemnek, amit a vad a birtokosok terményeiből elfogyasztott.

Ha nem lehet megállapítani azt, hogy a vad egyik vagy másik birtokos területén szemmeláthatóan többet fogyasztott vagy pusztított el, mint a másikén, akkor ebből a változó összegből 15—20%-ot vadkár megtérítési alapra lenne legcélszerűbb évről-évre félretenni, a többit birtokaránylagosan felosztani.

Ha ellenben kétséget kizáróan meg lehet állapítani, hogy az apróvad vagy az ugyancsak a község tulajdonát képező területen tenyésző, esetleg a szomszédterületről átváltó nagyvad, amelynek lelövési jogáról a vadászbérlő nem mondott le, egyik-másik földön többet fogyasztott (más szóval mondva egyik-másik földön kifejezett vadkárt lehet megállapítani), akkor a bérnek ezt az elejtett vad mennyiségével arányosított részéből legfeljebb a felét a vadkárrok fedezésére kellene elsősorban fordítani és csak a megmaradó rész illetné területaránylagosan az összes birtokosokat. Az ily módon nem fedezett vadkár kérdésére majd később térünk vissza.

Az a meggyőződésünk, hogy a vadászati bérnek vagy a bér nagyobb részének ilyen formán a földtulajdonosok részére biztosítása *igen erősen csökkentené az ellentéteket és nagyon leapasztaná a panaszok számát.*

Attól sem tartanánk, hogy az elejtett vad mennyiséggel arányos bérrészlet túlzottan terhelné a bérlőket, mert ebben az esetben minden esetre óvatosabban járnának el a bérek megajánlásánál, a „vadászati üzletek“ pedig a jövedelmeikhez mérten adnák le a megfelelő részt a földtulajdonosoknak.

Ami a tilalmi idők kérdését illeti, feltétlenül célszerűbbnek tartjuk, ha erre maga a törvény tartalmaz már határozott rendelkezéseket azzal, hogy indokolt esetekben a

kormányzatnak *megfelelően összeállított szaktanácsadó testület meghallgatása alapján* jogában áll a lelövésre engedélyezett időtartamokat országos vagy csak egyes vidékekre, illetőleg vadászterületekre kiterjedő hatállyal legfeljebb $\frac{1}{4}$ részével csökkenteni vagy legfeljebb 6—8 héttel meghosszabbítani. (Rendkívüli lelövési engedély.)

Nagy súlyt helyeznénk a magunk részéről arra, hogy a tanácsadó testület összeállítását már maga a törvény szabályozza és abban az érdekeltségeknek a törvényben megállapított módon megfelelő szerepet juttasson.

Csak így látjuk elkerülhetőnek azt, hogy ezeknek a kérdéseknek az eldöntésénél különféle befolyások érvényesülhessenek, vagy pedig a kormányzatot igazságtalanul vádolják meg azzal, hogy cselekedeteiben, napi politikai célok vagy külső nyomás irányították vagy befolyásolták.

A tilalmi idők megállapítása tekintetében a mai időtartam feltétlenül helytelen egy pár vadnemnél.

Anélkül, hogy messzebbmenő részletezésbe bocsátkoznánk, ilyennek kell minősítenünk különösen a szarvas-bikára, az őzsutára, a fácánra megállapított és ma is érvényes lelövési időket.

A szarvasbikánál el tudunk képzelni olyan megoldást is, hogy maga a törvény állapítsa meg a tél folyamán egy külön selejtezési határidőt azzal, hogy a miniszterium a szaktanácsadó testület véleménye alapján állapítsa meg a szarvasnak azokat a tenyésző helyeit, ahol a tulajdonos és személyzete ezt a második időszakot a selejtezésre igénybe vehetik.

Két okot is találok rá, amiért ezt az időt január—február hónapokra tenném.

Először azt, hogy ez a szarvas tulajdonképeni lelövési idejét, a bógési idenyt nem zavarná.

Másodszor azt, hogy a lombjavesztett erdőben az ilyenkor már többnyire csapatokba verődött gyenge bikák között sokkal könnyebb a tenyésztésre érdemest az arra alkalmatlantól megkülönböztetni, mint akkor, amikor a bikák külön járnak.

Az összehasonlításra ez az idő ad leginkább módot; mert ne feledjük el, hogy a gyengébb állományok jobb bikái akárhányhelyütt értéktelenebb trófeát szolgáltatnak, mint a jó állományok kiselejtezendő bikái és csak az összehasonlítás adhat ebből a szempontból helyes tájékoztatást.

Az őzsuta lelövési idejének rövidsége ma már sokhelyütt vezetett túlszaporulatra, ami az állományoknak semmiesetre sem használ.

De ezenfelül ez a rövid időtartam az egyik oka annak, hogy ezeknek a lelövését igen sokhelyütt hajtással gyakorolják, amikor pedig elég szép számmal esnek a suták helyett agancsukat elhullatott bakok is áldozatul.

A fácán lelövésének szeptember 15-től nemre való tekintet nélkül való megengedése elejét venné annak a nem teljesen alaptalan panasznak, hogy a fácántyúk, de a kakasok jórésze is a tenyészeti idő jelentékeny részén át a mezőgazdasági földeken tartózkodik és táplálkozik, a költés nagy része is ott történik, ellenben a kifejlődött vadat a szomszéd nagybirtok lövi el a téli vadászatokon.

Erre a kérdésre különben még a vadkár tárgyalásánál is visszatérünk.

Természetszerűleg lehetetlen ezt a kérdést a következő ponttól, a tenyésztés kérdésétől elválasztani.

Önálló vadászterületeken, vagy bekerített területeknél — ha csak természetvédelmi szempontok ezt különösen indokoltta nem teszik — a tenyésztés kérdésébe beleavatkozni sem ok, sem jogcím nincs.

A mi érzésünk szerint ugyanis nem lehet a nagyobb birtoktulajdonostól elvitatni a megállapítás jogát abból a szempontból, hogy akar-e vadat tenyészteni vagy túrni a saját területén, avagy sem.

Ebből a szempontból még azt a felfogást is tudnók osztani, amelyik bizonyos területnagyság (pl. összefüggő 6—8000 kat. hold) esetén a határtól számított 100—150 m-es pásztától eltekintve tilalmi időtől független szabad vadászati jogot biztosítana, de csak a tulajdonosnak és alkalmazottainak.

A kis területeknél, ahol épen a cikk elején említett fölfogás mellett a vad nem az egyén, hanem a közösség tulajdona, már lehet ebből a szempontból való beavatkozásra jogcímet és jogalapot találni.

Az egybehangzó elhatározás kialakítása az ilyen területeken rendkívül nehéz és évről-évre változhatik is, de ezenkívül már az államnak is vannak bizonyos el nem vitatható szerzett jogai a vadászati illetekeket illetőleg.

Maga a helyesen megállapított tilalmi idő lényegében az első alapföltétele a vadtenyésztés megfelelő biztosításának ezeken a területeken.

A tenyésztést illető többi intézkedés (védelmi területek kijelölése, tenyészanyag kiosztása, a sportszerűleg űzött vadászat tenyésztése stb.) már részint állami, részint társadalmi feladatok.

Ha a törvényes kormányzat indokoltnak és célszerűnek tartja a vadászat megfelelő fejlesztését, módjában van az ilyen területekre vonatkozó bérleti szerződések megállapításánál olyan feltételeket beiktatni, amelyek a vad tenyésztését, szaporodását előmozdítják.

Meg kell azonban állapítanunk, hogy *mindezek az intézkedések csak akkor kelthetnek megnyugvást, ha a legutolsónak beállított tétel: a vadkár kérdése is teljesen méltányos és megfelelő szabályozást nyer.*

Már az előző kérdések tárgyalása során több helyütt céloztunk arra az összefüggésre, ami az eddig tárgyalt kérdések és a vadkár kérdés között kétségtelenül fennáll.

Magát a vadkár kérdést már eredetileg is két részre kell osztanunk.

Egyrészt azok a károk, amelyeket a vad azon a birtokon okoz, ahol tenyészik s amelyik már nagyságánál fogva is önálló vadászterületet alkot.

Kétségtelenül ez a legkönnyebb része a kérdésnek.

Beavatkozásra itt csak akkor van ok és jogcím, ha a vad károsítása már közérdeket sért.

Ez pedig csak egy esetben lehetséges, ha a nagyvadat olyan mértékben szaporítják el, hogy az erdőtenyésztést lehetetlenné teszi.

Erről az esetről az új erdőtörvény az 1935. évi IV. t. c. gondoskodik, amennyiben ilyen esetben a birtokost hatóságilag lehet kényszeríteni a szükséges óvintézkedések foganatosítására.

A vadászati törvénnyel kapcsolatosan azonban ez a rendelkezés kiegészítésre szorul.

Ákárhányszor megtörténik ugyanis, hogy a két egymással szomszédos nagybirtok közül csak az egyik van nagyobb mértékben kitéve ilyen károsításoknak, jólehet a károsítást előidéző vadállomány igen jelentékeny része az egész vadászati idény alatt a szomszéd birtokon tartózkodik.

Az ilyen erdei károsítások ideje túlnyomó részben a téli és kora tavaszi idő, amikor különösen a nagyvad a napnak kitett déli oldalakon tartózkodik szívesebben.

Nemcsak azért, mert a hidegebb időjárás miatt a meleg oldalakat keresi, de azért is, mert innen sokkal hamarabb megy el a hó, hamarabb indul meg a tenyészlet és így táplálékát is jobban megtalálja.

Véleményünk szerint nem lehet elvitatni a birtokosnak azt a jogát, hogy az ilyen helyeken akárhányszor a 100 drb-ot is meghaladó csordákba verődő és mérhetetlen kárt okozó vadat állandóan lőhesse és nyugtalanítsa, már csak azért is, hogy az állandóan egy helyen való tartózkodást megakadályozza.

Mert minél inkább sikerül elérni azt, hogy az ilyen nagy csapatok a nyugtalanítás következtében helyüket állandóan változtassák, annál kevesebb azoknak az erdőrészeknek a száma, ahol a vad számbavehető kárt okoz.

A saját erdőből a saját mezőgazdasági területre váltó vad által okozott károkba való beavatkozásra véleményünk szerint ok nincs, mert hiszen a birtokost nem lehet korlátozni normális körülmények között abban, hogy takarmányát, vagy termését szarvasaival, vagy egyéb állataival kívánja-e feletetni, vagy esetleg eladni.

A mezőgazdasági területeken okozott ilyen károk esetében sem tartjuk azonban indokoltnak azt, hogy a tulaj-

donost a vad létszámapasztására való törekvésében az esetleg kért rendkívüli lelövési engedély megtagadásával korlátozzák, amire, — sajnos — az utóbbi időkben sok példát hallottunk.

A vadkár kérdésnek minden esetre a nehezebb része az, ahol az idegen területről kiváltó vad okozza a károkat, vagy ahol a területek felaprózottsága miatt a vadászati jog nincs a földtulajdonosok kezében.

Ma érvényes törvényes rendelkezéseink csak a nagyvad (szarvas és dämvad) által okozott vagy okozható kárról beszélnek.

Nem szerepel a károsítók között a vaddisznó és a muflon, amely utóbbinak a tenyésztése ma már néhány helyen meglehetősen előrehaladott.

Egyáltalán nem szerepel kártevő gyanánt az apróvad.

Ezt a két utóbbi kérdést a mi véleményünk szerint nem lehet elütni azzal, hogy a disznót a vadászati törvény amúgysem védi, hogy igen nagy területeket bejár, hogy a muflonból ma még csak egyes helyeken van sok és hogy az apróvad több hasznot csinál, mint kárt.

Bármennyire valószínűnek hangzanak is ezek az érvek és bármennyire vizsgálat igazolja is azt, hogy a szárnyas vad a rovarok elpusztításával tényleg sok hasznot is csinál, ezt a kérdést is más módon kell rendeznünk, ha a felmerült vitákat nyugvópontra hozni és a sok indokolatlan izgatást lehetetlenné tenni kívánjuk.

Az eddigi törvényes intézkedés a vadkárfizetés alapfeltételéül azt állapította meg, hogy ha a kérdéses vadnemet a szomszédos területen „tenyésztik“. A királyi Kuria jogegységi tanácsának 1938. évi 94. számú polgári döntvénye azonban már megállapította az ingatlan birtokosának vagy haszonbérelőjének a felelősségét arra az esetre, „ha a vadászterülete a fővadtenyésztésre alkalmas, a fővad ott állandóbban, nagyobb számban tartózkodik és ezt a birtokos vagy haszonbérelő az ennek megakadályozására alkalmas intézkedések elmulasztásával előmozdítja.“

Ez a döntvény tehát kimondja a vadkár fizetési kötelezettséget minden olyan birtokra vonatkozólag, ahol a fővad tenyészik.

A mesterséges tenyésztés kérdését tehát a kérdés elbírálásánál ma már ki kell kapcsolni.

Alapvető tételnek a nagyvad károknál el kell fogadnunk azt, hogy a nagyvad tenyészete és állandó tartózkodása a csonka-ország területén belül az erdőtől el nem választható; másik alaptételnek pedig azt, hogy az akár nagyvad, akár apróvad által okozott kárért kártérítésre van joga és igénye annak a földtulajdonosnak, akinek a kárt okozó vadat elpusztítani nem áll módjában.

Ez a megállapítás lényegében már a megoldás módját is magában foglalja.

Az ilyen váltóvad lelövésére tehát a lelövéssel járó élvezetre és a vad tulajdonjogának birtokbavétel útján való megszerzésére azonban nemcsak az jogosult, akinek a területén a vad tenyészik, de az is, aki a károsított területen a vadászat jogát megszerezte: a tulajdonos vagy vadászbérlő.

Ha a károsított terület tulajdonosa vagy vadászbérlője lemond a jogáról, hogy a károsító vadat elejtse, vagy ha a vad csak tilalmi időben vált ki és az a birtokos, akinek területén a vad egyébként tenyészik, a rendkívüli lelövési engedély megadása ellen állást foglal: akkor jogosult a kívánság, hogy a vadkárt egyedül az fizesse, akinek vadászterületén a vad tényleg tenyészik.

Azt a felfogást azonban, hogy a szomszédterület tulajdonosa vagy bérlője a károsító vadat lelövi, elviszi, a vadkárt ellenben fizesse a szomszéd birtokos, semmi esetre sem ismerhetjük el jogosnak.

Annál kevésbé, mert köztudomású dolog, hogy akárhány községi területért éppen azért fizetnek magas vadászati bért, mert a szomszédos nagybirtokról kiváltó nagyvadat éjjeli leseken is lövik.

Teljesen jogosulatlan tehát ilyen esetben az, hogy a vadkár megtérítése alól a községi terület bérlője mentesüljön.

Lesznek azonban olyan esetek is, amikor a vadkár megférítési kötelezettségbe nemcsak a közvetlen szomszédos, de az utána következő erdőbirtok tulajdonosát vagy vadászbérlőjét is be kell vonni.

Nem lesz ritka t. i. az az eset sem, hogy a károsító nagyvad csak egy közbeeső kisebb vagy keskenyebb erdőbirtokon át jut ki a mezőgazdasági területre, holott lényegében a hátrább fekvő nagyobb zárt birtokon tenyészik.

Ilyen esetekre vonatkoztatva azt tartanók a legigazságosabb megoldásnak, ha a közbeeső kisebb erdőbirtok tulajdonosát megkérdeznék, él-e a birtokán átváltó nagyvadra vonatkozólag a lelövés jogával, vagy sem.

Mert ha úgy ő, mint a kárt szenvedő területek vadászbérlője a lelövés jogáról lemondanak és azzal tényleg nem is élnek, a vadkár fizetés kötelezettsége kétségtelenül a hátrább fekvő nagybirtokot terheli.

Ez azonban csak abban az esetben áll, ha kétségtelenül be lehet igazolni, hogy a közbeeső kisebb erdőbirtokon a károsító vad tényleg nem tenyészik.

Fölmerül itt most az a kérdés, milyen arányban kell a vadkár fizetést megosztani abban az esetben, ha a károsított terület bérlője nem hajlandó a kiváltó vad lelövési jogáról lemondani.

Véleményünk szerint ebben az esetben a vadkár-fizetési kötelezettség csak ezt a bérlőt terheli, mert semmivel sem lehet sem igazolni, sem biztosítani azt, hogy a szomszédos területről csak egyetlen egy darab vad is váltott vagy vált-e ki azon felül, amit az illető vadászbérlő megölt vagy meg fog lőni.

El kell ismernünk, hogy ez a megoldás súlyos terhet jelent egyik esetben arra a nagybirtokosra, akinek a területén a kártevő vad tenyészik, a másik esetben a községi terület vadászbérlőjére.

Tudunk rá esetet, hogy egy-egy nagybirtok területén a követelt és kifizetésre kerülő vadkár-összeg eléri vagy meghaladja azt a bért, amit a nagybirtok ma a vadászatért elérhet.

Joggal feltehetjük tehát a kérdést: lehet-e ilyen esetben a nagybirtok tulajdonosát a vadállomány türéseire kötelezni és a tilalmi idők kiszabásával a vad irtásában akadályozni?

Véleményünk szerint csak egy esetben: ha a vadállomány fenntartása bármilyen szempontból közérdekű.

Ebben az esetben azonban felelni kell a vadkárért annak a köznek is, amelyiknek az érdekében a vadállomány fenntartását rendelik és pedig nemcsak azokért a károkért, amiket a szomszéd-birtokon, de azokért is, amiket magán a tenyészésére alkalmas nagybirtokon okoz.

Viszont azonban, ha a köz ezt a felelősséget vállalja a vadászat fölött való rendelkezés és annak értékesítése is a közt illeti.

A kármegállapítás mai módszerét sem tarthatjuk teljesen megfelelőnek.

Kétségtelen, hogy télvégi vagy tavaszi időben akárhányszor fordul elő a vetésben olyan látszólagos kár, amelyet a vetés a termés betakarításáig teljesen kihever.

Ilyen károsítások esetén tehát tavasszal csak azt lehetne jogsosan megállapítani, hogy károsítás történt.

A károsítás ellenértékét azonban csak közvetlenül a termés betakarítása előtt volna szabad megállapítani, amikor már kétségtelenül meg lehet állapítani azt is, hogy a letiprás vagy lelegelés a termés eredményében okozott-e és ha igen, milyen kárt.

A legnehezebb a kérdés a vaddisznó által okozott károknál.

Olyan óriási területeket kóborol be és elejtése a téli időn kívül annyi nehézséggel jár, hogy itt igazán nehéz igazságot teremteni.

Véleményünk szerint azonban, ha a vadászati bérek és lelövési díjak után 2—3%-os járulékot kellene egy külön erre a célra szolgáló kártérítési alapba befizetni mindazonkon a területeken, ahol vaddisznó tenyészik, igen rövid idő alatt meg lehetne teremteni azt az alapot, amelyikből ezeket a károkat ki lehetne egyenlíteni.

A tenyészeti területbe itt természetszerűleg be kellene számítani azokat a bérelt területeket is, amelyekre a disznó károsítani kijár, mert hiszen a lesződorból való vadászat ezeken a helyeken mindenütt általános szokás.

A muflonra vonatkozólag két tényrt kell megállapítani.

Az egyik az, hogy mezőgazdasági területeken történt károsításokról eddig még panaszt nem hallottunk.

A másik az, hogy egész élete — az eddigi tapasztalatok szerint — sokkal kisebb területen játszódik le, mint a többi nagyvadé, mert tartózkodási helyéhez sokkal jobban ragaszkodik.

Ezideig még azokról az erdőterületekről sem hallottunk számottevő károsításról szóló híreket, ahol jelentékenyebb mértékben elszaporodott.

Kétségtelen azonban, hogy a mostani kimélet mellett a szaporodás az eddiginél jóval nagyobb mértéket fog ölteni s ebben az esetben már a máshonnan kapott hírek szerint, számottevő erdőkárosításra is el lehetünk készülve.

Igen kényes kérdés az apróvad által okozott kártétel.

Meg kell állapítanunk azt, hogy pl. új ültetésű gyümölcsösben néhány betévedt nyul a saját értékét messze túlhaladó károsítást okozhat.

Ha pedig a gyümölcsös valamivel nagyobb területű, az állandó védekezés (bekötözés stb.) okozhat a tulajdonosnak indokolatlanul nagy kiadást.

Véleményünk szerint ezeket a panaszokat jórésztben ki lehetne küszöbölni azokkal az intézkedésekkel, amiket a vadászati bérek hova fordításáról és a tilalmi időkről mondtunk.

Annak sem látjuk azonban akadályát, ha a bekerített gyümölcsösben a nyulat kártékony vadnak minősítenék és az elpusztítást a tulajdonosnak megengednék.

Kétségtelen, hogy ez visszaélésekre is vezethet.

Véleményünk szerint azonban a visszaélések lehetősége sokkal kevésbé káros, mintha a kérdés rendezetlensége vagy a nyulállomány túlzott védelme, tényekkel bizonyítható jogos panaszra ad okot.

A tilalmi idők helyes megállapítása is fontos szerepet játszanék a vadkár-kérdés megoldásánál.

A károsítás nagy része tilalmi időben történik s legtöbbször csak ott ad lényeges panaszra okot, ahol a vad túlszaporodott.

Nagymértékű károsítás esetén tehát számolni lehetne a tilalom megrövidítésével vagy súlyosabb esetben annak időleges felfüggesztésével is.

Végül még egy dologra kell rámutatnunk.

A kármegállapítás módját igen gondosan és körültekintően kell szabályozni, mert ma már igen sok visszaélésről és jogtalan követelésről tudunk.

Kerítés-átvágás, mesterséges nyomok készítése stb. napirenden vannak úgy, hogy nem egy helyütt már a nagybirtok kedvét is elvették a vadtenyésztéstől.

Ez pedig talán mégsem lehet cél.

Nem állítjuk azt, hogy a felvetett gondolatok mind-egyike teljes egészében helyes. Úgy véljük azonban, hogy ezen az alapon el lehetne indítani az új vadász-törvény megalkotására vonatkozó tárgyalásokat.

Mert tévedés azt hinni, hogy a kérdés kikerül az érdeklődésből.

Sőt arra sem számíthatunk, hogy a hangulat és elbírálás a vadászat szempontjából a jövőben kedvezőbb lesz.

Legfőbb ideje volna ezért az eddig észlelt hiányok kijavításával a további panaszoknak elejét venni.

Mivel a kérdést a közel jövőben egyesületünk választmánya elé is akarnók vinni, *arra kérjünk minden olvasónkat, szíveskedjék észrevételeit lapunk szerkesztőségével, lehetőleg soron kívül írásban közölni.*

Nem vállalhatjuk ugyan azt a kötelezettséget, hogy minden hozzászólást a maga teljes szövegében lehozzunk, mert ez egyesületünk anyagi erejét haladná meg.

Minden esetre azon leszünk azonban, hogy a hozzászólásokról lapunk olvasóit a lehetőséghez mértén tájékoztassuk.

2. Az első félév fabehozatali mérlege.

Ide iktatjuk a szokásos összehasonlító kimutatást.

Fabehozatalunk mennyisége az 1937. és 1938. évek első felében. 10.000 kg-os kocsirakományokban.

	1937	1938	Az 1937. évivel szemben	
			több	kevesebb
Tűzifa	9.183	17.427	8.244	—
Faszén	1.825	1.923	98	—
Bányafa	3.795	6.500	2.705	—
Gömbölyű fenyőfa	6.612	7.865	1.253	—
Gömbölyű lombfa	4.075	4.448	373	—
Hegyezett karó	93	54	—	39
Bárdolt fenyőfa	4.103	3.426	—	677
Vasúti talpfa	2.404	937	—	1.467
Kádárfa	83	72	—	11
Bognárfa	29	41	12	—
Fűrészelt fenyőfa	13.468	9.280	—	4.188
Fűrészelt lombfa	1.386	636	—	750
	47.056	52.609	12.685	7.132

Emelkedés: 5.553

Fabehozatalunk az 1937. és 1938. évek első felében. Érték 1000 pengőben.

	1937	1938	Az 1937. évivel szemben	
			több	kevesebb
Tűzifa	1.606	3.927	2.321	—
Faszén	843	1.036	193	—
Bányafa	1.008	2.328	1.320	—
Gömbölyű fenyőfa	2.839	3.573	734	—
Gömbölyű lombfa	1.432	2.220	788	—
Hegyezett karó	52	32	—	20
Bárdolt fenyőfa	2.707	2.500	—	207
Vasúti talpfa	1.207	491	—	716
Kádárfa	136	143	7	—
Bognárfa	23	34	11	—
Fűrészelt fenyőfa	11.913	9.725	—	2.188
Fűrészelt lombfa	1.321	652	—	669
	25.087	26.661	5.374	3.800

Emelkedés: 1.574

Az eredményeket a múlt év első felével összehasonlítva, kétségtelenül feltűnőbb jelenség, a tüzfabehozatal erős emelkedése.

A mennyiség kb. 90%-os emelkedésével szemben az érték több mint 140%-os emelkedést mutat, ami a határállomási értéknél 10.000 kg-kint kerek számban 60 pengőnek felel meg.

A félév alatt behozott tüzifamennyiségénél ez több mint 1 millió pengőt jelent a magyar közgazdaságra, ami azonban a múlt esztendő eseményeinek egészen természet-szerű következménye.

A bányafabehozatal erős emelkedését a hazai termelés számottevő visszaesésére vezethetjük vissza.

A fűrészelt fenyőfában az építkezési kedv csökkenése folytán beállott visszaesést csak részben pótolta a gömbölyű fenyőfabehozatal örvendetes emelkedése.

*

Chronik. Von Z. Biró.

Die Revision des alten Jagdgesetzes darf keinen weiteren Aufschub erleiden und muss sich auf nachstehende Fragen erstrecken: 1. das Jagdrecht und seine Ausübung, 2. die Verwendung des Pachtzinses der Gemeindejagdflächen, 3. die Schonzeiten, 4. die Hege des Wildes und 5. die Regelung der Wildschadenfrage.

Das Wild ist nicht in jedem Falle „*res nullius*“ und das Wildern kann nur dann erfolgreich bekämpft werden, wenn es nicht — wie bisher — als Frevel, sondern als gewöhnlicher Diebstahl angesehen und nebenbei auch noch als Gefällig-übertretung und Verkürzung des Jagdausübungsrechts gestraft wird.

Der Pachtzins der Gemeindejagdreviere sollte aus einem Grundbetrag und einer von der Zahl des erlegten Wildes abhängigen Summe bestehen; Letztere sollte in erster Linie für Schadenersatzzwecke dienen. Eine Aufteilung in diesem Sinne (steigende Einnahmen bei Vermehrung des Wildstandes!) würde sicherlich viel zur Überbrückung der Gegensätze beitragen.

Die Frage der Schonzeiten wäre im Gesetz selbst zu regeln und Ausnahmegewilligungen dürften nur auf Grund des Gutachtens eines die Interessenvertretungen verkörpernden Fachsenats erteilt werden.

Die Hege des Wildes ist auf grösseren Privatbesitzungen eine bürgerrechtliche Angelegenheit des Besitzers, die nur unter besonderen Umständen eingeschränkt werden darf. Wo aber das Jagdausübungsrecht — laut gesetzlichen Bestimmungen — gemeinsam verpachtet werden muss (Körperschaftsreviere), sind die Interessen des Jagdbetriebes genau zu überwachen.

Diese Frage kann aber nur Hand in Hand mit der gerechten, den Grundbesitzer, Jagdberechtigten und Heger in gleicher Weise zufriedenstellenden Regelung der Wildschadenfrage gelöst werden.

*

Die Holzeinfuhr des I. Halbjahres 1938 wird mit den entsprechenden Angaben des Vorjahres verglichen.

*

Chronique, par Z. Biró.

La revision de la vieille loi sur la chasse doit envisager les questions suivantes: 1. Le droit de chasse et l'exercice de ce droit. 2. L'emploi du produit de la location du droit de chasse sur les territoires communaux. 3. Les temps prohibés. 4. L'élevage du gibier et l'indemnité pour les dégâts causés par le gibier. L'Auteur analyse à fond les principes dont le nouveau règlement devrait s'inspirer.

*

Editorials. By Z. Biró.

The revision of the game-law valid even to-day in Hungary has to solve the following problems: 1. the shooting rights and their exercise, 2. the use of the income from leasing the shooting rights of community grounds, 3. the preservation of game and 4. the regulation of the questions of damage by game.

The points of view to be taken in account are discussed in detail by the author.

Az ákác oltása nitrogényűjtő baktériumokkal és annak gyakorlati vonatkozásai.

Irta: Dr. vitéz Bokor Rezső.

(Folytatás.)

Az eddigi eredmények ellenőrzésére szerzett tapasztalatok felhasználásával a következő évben újabb sorozatokkal kísérleteztem szabad földön, mégpedig egymástól távol eső 3 helyen. Ezek közül 2 kísérleti sorozatot, az előbbi fígyelembe véve, tehát a másodikat és a harmadikat